

Recomanacions de serveis bibliotecaris per a interns

[[Traducción automática al español](#)]

International Federation of Library Association and Institutions
Traducció d' [Andreu Sulé Duesa](#) (sule@ub.edu).

Opcions

 [Imprimir](#) [Recomanar](#) [Citació](#) [Estadístiques](#) [Metadades](#) [<meta />](#)

Agraïments

Les autores volen agrair els membres del Comitè Permanent de la Secció de Biblioteques al Servei de Persones en Desavantatge pels seus valuosos comentaris i suggeriments al contingut d'aquesta publicació. També volen donar les gràcies sincerament als bibliotecaris de més de 25 països que van respondre el qüestionari sobre l'estat de les biblioteques de presó i de la legislació sobre la biblioteca penitenciària als seus països respectius. La informació que aquests bibliotecaris van proporcionar va donar a les autores dades molt valuoses sobre la gran quantitat de reptes als quals encara han de fer front els bibliotecaris professionals, que s'esforcen a oferir serveis bàsics d'informació i de lectura a interns que estan complint condemnes en condicions que van des del tracte sever i punitiu fins al tracte humà i rehabilitador.

Un cop examinades les respostes, les autores van estar encara més convençudes de la necessitat d'aquesta nova i revisada publicació de les recomanacions per a biblioteques de presó.

Per acabar, les autores volen fer arribar un afectuós agraïment a la resta de membres del grup de treball sobre les recomanacions per a biblioteques de presó, Birgitta Irvall i María José López-Huertas Pérez, que van dirigir les cerques bibliogràfiques i van contribuir generosament a aquest treball amb comentaris crítics i suggeriments positius.

Introducció

Objectiu

L'objectiu d'aquest document és oferir una eina per a la planificació, la implantació i l'avaluació dels serveis bibliotecaris en els centres penitenciaris. El document ha estat concebut per servir com a guia model per al desenvolupament de recomanacions nacionals de biblioteques de presó. Pot ser adaptat fàcilment a les circumstàncies locals. Al mateix temps, aquestes recomanacions internacionals presenten un nivell de servei bibliotecari acceptable, que pot ser assolit a la majoria dels països on les polítiques nacionals i locals donin suport a l'existència de biblioteques de presó. Les recomanacions volen ser una eina per a la planificació de biblioteques noves i per a l'avaluació de biblioteques ja existents. Davant l'absència de qualsevol recomanació o normativa local, es poden fer servir aquestes recomanacions.

A més a més de ser una eina pràctica per a la creació, el funcionament i l'avaluació de les biblioteques de presó, aquestes recomanacions serviran com a declaració de principis general dels drets dels interns a la lectura, l'aprenentatge i l'accés a la informació. Les recomanacions s'adrecen als bibliotecaris, directors de biblioteques, autoritats penitenciàries, unitats legislatives i administratives del govern, i d'altres agències/autoritats que són responsables de l'administració i el finançament de les biblioteques de presó.

Aquestes recomanacions són aplicables en centres penitenciaris i en altres centres de reclusió amb una població igual o superior a 500 interns.

Antecedents

La Secció de l'IFLA de Biblioteques per a Persones amb Desavantatges (*Libraries Serving Disadvantaged Persons*, LSDP) dona suport a les biblioteques, associacions i agències governamentals en el desenvolupament de serveis especialitzats adreçats als grups socials que no poden fer un ús convencional dels serveis bibliotecaris. Aquests grups inclouen persones ingressades en hospitals i presons, la gent gran que viu en residències, les persones que no poden sortir de casa, les persones amb discapacitats auditives, físiques o psíquiques, així com les persones amb dificultat lectora.

D'acord amb aquesta missió, a la darrera dècada els membres del Comitè Permanent de l'LSDP han centrat gran part del seu treball en l'establiment de recomanacions per al desenvolupament de serveis bibliotecaris adreçats a diversos grups de població inclosos dins l'esfera professional de la Secció. Aquestes recomanacions han estat publicades en la col·lecció *IFLA Professional Reports* i han estat actualitzades i revisades de manera regular per tal de reflectir la investigació i la pràctica actual, així com el creixent ús de la biblioteca i de les tecnologies de la informació. Aquesta publicació és la tercera edició de les *Guidelines for library services to prisoners*.

El Comitè Permanent de l'LSDP, reconeixent la necessitat dels serveis bibliotecaris i d'informació adreçats al nombre creixent de persones recloses en centres penitenciaris arreu del món, va crear l'any 1985 un grup de treball de biblioteques de presó. En els cinc anys següents, el grup de treball va organitzar diferents congressos, tallers, reunions satèl·lit i un informe, amb l'objectiu d'augmentar el coneixement de les biblioteques de presó i recollir informació que hauria de servir com a base per a la publicació de recomanacions. La primera edició de les *Guidelines for library services to prisoners*, editada per Frances E. Kaiser, va ser publicada l'any 1992. Aquest document posava l'èmfasi en els principis i les pràctiques generals. La publicació va ser traduïda al castellà l'any 1993. La segona edició de les recomanacions va ser publicada l'any 1995, també editada per Frances E. Kaiser, i incloïa informació més específica sobre els serveis, el volum de les col·leccions, el personal, el finançament, l'avaluació i els mètodes de màrqueting. La traducció alemanya va ser publicada el mateix any.

L'any 2001, el Comitè Permanent de l'LSDP va tornar a centrar la seva atenció en el desenvolupament de les biblioteques de presó, no solament als països occidentals, sinó també als diversos països en vies de desenvolupament, així com als països que antigament formaven part de la Unió Soviètica o n'eren aliats. El Comitè Permanent de l'LSDP també es va fer ressò dels ràpids i profunds canvis esdevinguts en tot tipus de biblioteques arran de la introducció de les tecnologies de la informació i dels sistemes automatitzats. Es va crear un petit grup de treball amb els objectius següents: 1) examinar com els sistemes de biblioteques públiques havien estès els seus serveis externs fins a abastar les persones institucionalitzades (incloses les persones recloses en centres penitenciaris), 2) dur a terme una cerca bibliogràfica internacional sobre l'estat actual de les biblioteques de presó, i 3) recollir informació sobre normes/recomanacions nacionals i mètodes dels serveis existents. L'objectiu final era fer servir tota aquesta informació per elaborar una nova edició de les *Guidelines for library services to prisoners* que fos útil per a la primera dècada del segle XXI. Els resultats de l'informe que s'han obtingut han estat incorporats en aquesta tercera edició.

Filosofia i principis

A mesura que les societats modernes van adoptant una pràctica més humana i progressista de la justícia criminal i de la reclusió d'acord amb la *Declaració universal dels drets humans de les Nacions Unides*, van traslladant l'accent del càstig a l'educació, la rehabilitació i l'ús constructiu del temps. La biblioteca de presó esdevé, llavors, una part important dins l'entorn penitenciari a través del seu suport als programes educatius, de lleure i de rehabilitació. La biblioteca de presó també ofereix un grau de "normalitat" en un entorn amb un grau de regulació molt alt, i esdevé el lloc on les persones són lliures de fer les seves pròpies eleccions i ocupar el seu temps lliure en allò que volen. La biblioteca representa una finestra al món exterior i pot oferir una gran quantitat d'informació útil a les persones que s'estan preparant per a la reincorporació al món exterior.

Una persona reclosa no té suspès el dret a l'aprenentatge ni a l'accés a la informació, i la biblioteca de presó hauria d'oferir materials i serveis equiparables als de les biblioteques municipals del món "lliure". Les restriccions de l'accés als materials bibliotecaris i a la informació només s'haurien d'imposar quan se sap que aquest accés representa un perill per a la seguretat del centre.

Les biblioteques de presó haurien de seguir el model de biblioteca pública, oferir recursos per als programes educatius i de rehabilitació i donar resposta a altres requeriments específics dels centres penitenciaris com, per exemple, les col·leccions jurídiques. S'hauria de tenir una cura especial a satisfer les necessitats multiculturals i multilingües dels usuaris.

La biblioteca de presó hauria d'oferir als interns l'oportunitat de desenvolupar les seves habilitats literàries, assolir els seus interessos personals i culturals, així com llur formació al llarg de la vida. La biblioteca hauria d'oferir recursos per a totes aquestes activitats.

Diversos documents aprovats internacionalment serveixen com a base per a la creació i el manteniment de serveis bibliotecaris per als interns:

1. La norma 40 de les *United Nations Standard Minimal Rules for the Treatment of Prisoners* (1955) diu: "Cada centre hauria de tenir una biblioteca per a ús de totes les categories d'interns, amb una col·lecció adequada de llibres tant de lleure com de text, i tots els interns seran encoratjats a fer un ús complet d'aquesta col·lecció".
2. El *Charter for the Reader* (1994), elaborat per l'International Book Committee i l'International Publishers Associations i publicat per la UNESCO, estableix que "la lectura és un dret universal".
3. El *Public Library Manifesto* de l'IFLA/UNESCO (1995) fa una crida a les biblioteques públiques per oferir els seus serveis a les persones encarcerades.
4. L'informe *Education in Prison*, elaborat pel Consell d'Europa (Estrasburg, 1990), inclou un capítol sobre la biblioteca de presó. En aquest capítol es recomana que la biblioteca de presó funcioni d'acord amb els mateixos estàndards professionals que les biblioteques municipals; que siguin gestionades per bibliotecaris professionals, satisfacin els interessos i les necessitats d'una població culturalment diversa, i que ofereixin un accés lliure als interns i un ventall d'activitats relacionades amb l'alfabetització i la lectura.

A la majoria de països d'arreu del món, la major part de les persones que componen la població dels centres penitenciaris tenen unes habilitats educatives i personals limitades i no provenen d'un entorn on la lectura sigui un passatemps freqüent o popular. Efectivament, s'ha detectat un nombre important d'interns amb un grau d'alfabetització baix i amb habilitats professionals insuficients. Pocs d'ells han estat usuaris habituals de biblioteques públiques o universitàries al llarg de la seva vida a l'exterior.

El que llegeix la persona reclosa depèn de la qualitat i la pertinència de la col·lecció de la biblioteca. Amb un personal qualificat, una col·lecció de materials que satisfaci les necessitat d'educació, lleure i rehabilitació dels interns, així com un espai físic que convidi a estar-s'hi, la biblioteca de presó pot esdevenir una part important de la vida de la presó i dels programes dels interns. La biblioteca també representa un important vincle amb el món exterior. Pot ser una eina de gestió eficaç per a l'administrador del centre en reduir l'ociositat i fomentar l'ús constructiu del temps. En darrer lloc, la biblioteca de presó pot ser aquell recurs d'informació vital que marqui la

diferència de l'èxit o no de l'alliberament d'un exintern.

Recomanacions

1 Abast

- 1.1 Aquestes recomanacions són aplicables a tots els centres on hi hagi persones empresonades. Aquests centres poden ser presons, centres de preventius, centres de detenció, centres hospitalaris o altres tipus d'institucions gestionades per les autoritats penitenciàries. Les recomanacions són vàlides tant per a centres de persones adultes com per a centres de joves.

2 Administració

- 2.1 Les administracions nacionals i locals responsables dels centres penitenciaris haurien de desenvolupar per escrit polítiques per al proveïment dels serveis bibliotecaris. Aquestes polítiques haurien de definir de manera clara la missió i els objectius dels serveis bibliotecaris, així com les seves fonts de recursos i les responsabilitats de cadascuna de les administracions. Les polítiques haurien de basar-se en les lleis i els reglaments bibliotecaris més importants i haurien de ser revisades i actualitzades de manera regular.
- 2.2 Les polítiques de la biblioteca de presó haurien de servir com a base per al desenvolupament dels procediments locals de la biblioteca, i servir de directrius de les tasques diàries i de l'horari de la biblioteca, la selecció del material, la catalogació i el processament dels documents, les donacions, el préstec i l'accés als materials, l'inventari i l'expurgació, els acords sobre els drets d'autor, la recollida de dades sobre la biblioteca, el personal, el finançament, els serveis de lectura, la revisió dels programes, i l'ús dels ordinadors i d'altres tecnologies de la informació.
- 2.3 A causa de les diferències nacionals en les administracions i en els sistemes financers relacionades amb les biblioteques de presó (ministeri nacional de justícia, administració municipal o nacional, biblioteca pública i xarxa bibliotecària, ministeri de cultura o educació, etc.) i que en alguns casos diverses entitats governamentals comparteixen aquesta autoritat/responsabilitat, és important disposar en cada cas d'un acord/contracte jurídic que estableixi les contribucions de cada part i el tipus de servei que s'ofereix.
- 2.4 És força recomanable que la biblioteca desenvolupi i implementi un pla a llarg termini (3–5 anys). Aquest pla hauria d'estar basat en una acurada anàlisi de les necessitats dels usuaris. Hauria d'incloure una declaració de la missió de la biblioteca i una descripció del seu paper principal en el centre penitenciar (per exemple, com a recurs per a la lectura recreativa, centre de suport per als programes educatius, recurs per a l'autoaprenentatge i la formació al llarg de la vida, centre cultural, centre d'informació laboral, centre de materials jurídics). A més a més, el pla hauria d'incloure objectius mesurables, estratègies per assolir aquests objectius i mètodes d'avaluació. El pla ha de ser aprovat per l'administració penitenciària.
- 2.5 És útil dur a terme una revisió del programa de la biblioteca cada 3–5 anys per tal d'assegurar-ne l'adequació a les polítiques i els procediments, i per mesurar l'efectivitat dels serveis.

3 Accés

- 3.1 L'accés a la biblioteca i als seus serveis hauria de ser possible per a tots els interns, independentment de la seva classificació per criteris de seguretat i localització dins del centre penitenciar. L'accés als serveis bibliotecaris hauria de ser restringit únicament en casos fefaents d'infracció de les normes de la biblioteca.
- 3.2 Els interns sense cap mena de restricció de moviment dins del centre haurien de poder visitar la biblioteca cada setmana durant períodes de temps suficientment amplis per poder seleccionar i treure en préstec els documents, fer consultes, encarregar documents en préstec interbibliotecari, llegir documents que no es

poden treure en préstec i participar en les activitats culturals organitzades per la biblioteca.

- 3.3 L'horari de la biblioteca hauria d'estar coordinat amb els programes d'educació i l'assignació de tasques per tal de minimitzar els conflictes d'horari.
- 3.4 Quan els interns poden sortir del centre per treballar o estudiar, s'haurien d'assolir acords amb la biblioteca pública o universitària locals perquè les puguin utilitzar.
- 3.5 Els interns que es troben en unitats separades (infermeria, custòdia de protecció, cel·les d'aïllament, etc.) haurien de tenir accés a un catàleg (en format imprès o electrònic) de la col·lecció de la biblioteca de la presó i poder demanar documents de la col·lecció principal i a través del préstec interbibliotecari.
- 3.6 En cada unitat separada hi hauria d'haver, com a mínim, cent (100) llibres actuals d'èxit o dos (2) llibres per intern (el nombre que sigui més gran dels dos). Aquesta col·lecció hauria de ser renovada com a mínim un cop al mes. Cada intern hauria de poder fullejar i seleccionar un mínim de dos (2) títols per setmana d'aquesta col·lecció en dipòsit.
- 3.7 Davant la impossibilitat de donar satisfacció a totes les necessitat de lectura i informació d'una població reclosa diversa culturalment i lingüísticament, la biblioteca de presó hauria de participar en un sistema de préstec interbibliotecari d'abast regional o nacional.
- 3.8 La biblioteca de presó hauria de complir les lleis i els codis d'accessibilitat existents que estableixen la manera d'oferir els serveis als usuaris amb discapacitats físiques i psíquiques. Aquests requeriments poden fer referència a l'accés físic al local i als espais de la biblioteca, així com l'accés als documents i la informació en formats alternatius, no impresos, equipament adaptat, i serveis i condicionaments externs especials (per a recomanacions específiques, vegeu *Access to libraries for persons with disabilities – Checklist*, de Birgitta Irvall i Gyda Skat Nielsen. *IFLA Professional Report No. 89*, 2005. ISBN: 90-77897-04). <<http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-89e.pdf>>.

4 Instal·lacions i equipament

- 4.1 En les instal·lacions de les presons modernes, l'espai ocupat per la biblioteca hauria de ser dissenyat específicament per a usos bibliotecaris, de tal manera que faciliti el treball i sigui funcional. En instal·lacions antigues, pot ser necessari dur a terme remodelacions per a l'eficient funcionament de la biblioteca. En el procés de planificació s'haurien de consultar especialistes en el disseny de biblioteques. L'eficàcia i l'èxit dels serveis bibliotecaris estan estretament relacionats amb l'existència d'un ambient físic acollidor i confortable.
- 4.2 La biblioteca hauria d'estar localitzada en un lloc central dins del complex penitenciari, de manera preferent en el departament d'educació o a prop. La manera d'arribar a la biblioteca hauria de ser fàcil per al major nombre possible de reclusos i accessible per a les persones amb discapacitats físiques.
- 4.3 El local de la biblioteca hauria de ser un espai diferenciat i que es pugui tancar amb clau. El seu disseny hauria d'incloure:
 - Il·luminació adequada per a la lectura, l'ús dels ordinadors i altres tasques específiques bibliotecàries.
 - Tractament acústic de les parets, el terra i el sostre.
 - Control climàtic (calefacció, aire condicionat i ventilació).
 - Suficient capacitat de càrrega de prestatgeries de llibres.
 - Suficients punts d'accés a la xarxa elèctrica i a la xarxa de comunicacions que permetin disposar dels equipaments tècnics i elèctrics que calguin.
 - Control visual de tot l'espai de la biblioteca.
 - Un magatzem que es pugui tancar amb clau.
 - Un telèfon amb connexió a l'exterior.

- Un sistema de comunicació d'emergències electrònic.
- 4.4 La superfície de la biblioteca hauria de ser prou àmplia per poder donar cabuda a les activitats dels usuaris, les tasques del personal i l'emmagatzematge i l'exposició dels documents, i caldria que inclogués:
- Punt de consulta amb mostrador i arxivadors.
 - Taulell de consulta.
 - Un despatx per al bibliotecari.
 - Àrea de treball del personal per al processament tècnic de la col·lecció, amb equipament informàtic, prestatgeries, armaris, carros per als llibres i taules.
 - Prestatgeries per als documents de la biblioteca (llibres, revistes, diaris, materials audiovisuals, etc.).
 - Un espai d'exposició per a llibres i material de promoció.
 - Taules i cadires per a la lectura.
 - Una àrea per a l'audició.
 - Ordinadors per als usuaris.
 - Una fotocopiadora.
 - Un espai per a les activitats en grup.
- 4.5 L'espai dels punts de lectura hauria de ser prou ampli per donar cabuda a un mínim del 5 % de la població reclosa o al nombre màxim d'interns permès a la biblioteca. L'espai per als punts de lectura, incloent-hi les taules i les cadires, hauria de ser calculat a raó de 2,5 m2 per seient.
- 4.6 L'espai per a les prestatgeries hauria de ser de 15 m2 per cada 1.000 volums.
- 4.7 L'àrea de treball del personal hauria de ser de 9 m2 per persona.
- 4.8 El despatx del bibliotecari hauria de ser, com a mínim, de 9 m2.
- 4.9 El cinc per cent (5 %) de l'espai total de la biblioteca hauria de ser assignat com a espai "d'ús especial" per a un cert tipus de mobiliari i equipament (punts de consulta del catàleg automatitzat o en fitxes, prestatge per a diccionaris i atles, ordinadors per als usuaris, màquines d'escriure, fotocopiadora, expositor d'obres d'art i de recursos multimèdia).
- 4.10 El mobiliari i l'equipament haurien de ser seleccionats d'acord amb criteris d'eficàcia, confort, atractivitat, facilitat de manteniment i durabilitat. El mobiliari i l'equipament serà adaptat per tal que compleixi les normes de seguretat. Les peces del mobiliari modulars són recomanables per la seva flexibilitat davant possibles creixements de la biblioteca o per si canvien les necessitats.

5 Tecnologies de la informació

- 5.1 La biblioteca de presó hauria d'emprar les tecnologies de la informació actuals de la manera més àmplia possible sense comprometre la seguretat del centre.
- 5.2 La biblioteca hauria d'implementar un sistema de catalogació i préstec basat en una base de dades bibliogràfica en format estandarditzat internacional (MARC21).
- 5.3 L'accés dels usuaris als ordinadors amb programes multimèdia és molt recomanat per assolir els objectius d'informació, educatius i de lleure.
- 5.4 El personal de la biblioteca ha de tenir accés a Internet i al correu electrònic per tal de donar resposta a les consultes d'informació, cercar en catàlegs de biblioteques, comunicar-se amb altres bibliotecaris i amb venedors, fer cursos a distància i participar en el préstec interbibliotecari.
- 5.5 En els centres penitenciaris on la seguretat de les comunicacions ho permeti, els interns haurien de poder accedir de manera supervisada a Internet amb objectius educatius i de tractament, i com a planificació prèvia

a la posada en llibertat.

6 Personal

- 6.1 Totes les biblioteques de presó, independentment de la seva grandària, haurien d'estar supervisades/gestionades per un bibliotecari professional amb les qualificacions i habilitats necessàries obtingudes a través d'estudis universitaris en biblioteconomia i documentació homologats.
- 6.2 Totes les biblioteques de presó amb una població superior als 500 interns haurien de disposar d'un bibliotecari professional a temps complet en el mateix centre. Les presons amb una població superior als 1.000 interns haurien de contractar dos bibliotecaris a temps complet. Els centres penitenciaris més petits poden reduir el nombre d'hores que la biblioteca estigui gestionada per un bibliotecari professional de la manera següent:

<i>Nombre d'interns</i>	<i>Hores del bibliotecari professional</i>
0–300	24
301–499	30

- 6.3 Segons les necessitats de la institució, s'hauria de contractar personal addicional. El nombre total de personal estarà en funció del nombre total d'interns i dels factors següents:
- el nombre d'hores d'obertura de la biblioteca
 - la grandària, l'accessibilitat i la configuració de la biblioteca
 - el nombre d'usuaris que poden accedir alhora a la biblioteca
 - la quantitat de programes realitzats a la biblioteca
 - el nombre de biblioteques modulars
 - el nombre i la grandària de les unitats d'accés restringit
 - el grau d'automatització
 - les restriccions de moviment dins del centre
 - el nombre i els tipus de programes d'educació i de rehabilitació
- 6.4 Tot el personal de la biblioteca hauria de disposar de les qualificacions professionals i tècniques necessàries per oferir als usuaris serveis d'atenció directa i de suport en el funcionament de l'equipament.
- 6.5 El personal de la biblioteca hauria de conèixer la diversitat i complexitat de les necessitats d'informació dels interns i disposar de les habilitats humanes i interpersonals necessàries per treballar d'una manera eficient en un entorn penitenciar.
- 6.7² El personal de la biblioteca pot ser contractat per l'autoritat penitenciària, per un sistema de biblioteca pública, per una biblioteca universitària o per una institució cultural.
- 6.8 Els salaris i els beneficis laborals del personal de la biblioteca de presó haurien de ser comparables als dels treballadors de les biblioteques públiques amb qualificacions i responsabilitats similars, o als que tingui el personal pagat per les empreses en llocs de treball similars.
- 6.9 El personal de la biblioteca hauria de tenir l'oportunitat de participar en organitzacions professionals i d'assistir a programes de desenvolupament professional i formació continuada.
- 6.10 El personal de la biblioteca hauria d'estendre els serveis a tots els interns sense cap mena de discriminació i hauria de respectar la privadesa dels usuaris de la biblioteca.
- 6.11 El centre penitenciar pot contractar interns per treballar a la biblioteca. Aquestes persones haurien de ser seleccionades segons les seves habilitats, l'experiència i la familiaritat amb les operacions i els processos de

la biblioteca.

- 6.12 També es poden contractar voluntaris per treballar a la biblioteca. Aquestes persones no haurien de ser contractades en substitució de personal regular remunerat, sinó que haurien d'oferir, quan calgui, un suport extra i programes especials.
- 6.13 Tant els interns com els voluntaris haurien de ser formats amb un ampli programa de formació en el seu propi lloc de treball.

7 Pressupost

- 7.1 L'agència/autoritat responsable de la biblioteca de presó hauria d'assegurar que la biblioteca es finança de manera independent i que rep assignacions anuals per cobrir els salaris, els materials bibliogràfics, les subscripcions, l'equipament, les tecnologies de la informació, el subministrament, els serveis contractats, el préstec interbibliotecari, la pertinença a consorcis i xarxes, la formació del personal i el cost de les bases de dades.
- 7.2 El pla bibliotecari a llarg termini (vegeu l'apartat 2.4) hauria de servir com a base per al pressupost anual.
- 7.3 Correspondria al cap de la biblioteca desenvolupar-ne i administrar-ne el pressupost.
- 7.4 El personal de la biblioteca hauria de redactar un informe anual d'activitats que detallés les despeses, les estadístiques de l'activitat bibliotecària i els resultats de cada programa.
- 7.5 El pressupost anual per a la compra de material bibliogràfic hauria de calcular-se a través de les dues fórmules següents:
- A. Per a centres penitenciaris amb una població igual o superior a 500 interns, el preu mitjà d'un (1) llibre general de tapa dura servirà com a base per calcular el pressupost mínim d'una biblioteca:
- El preu mitjà d'un llibre de no-ficció de tapa dura \times 70 % de la població reclosa + 10 % en concepte de pèrdues (per exemple, 500 interns \times 70 % \times 32 euros = 11.200 euros + 1.120 (10 % d'11.200) = 12.320 euros. Aquesta fórmula no implica que la biblioteca només comprarà llibres de tapa dura, sinó que representa una eina senzilla per calcular el pressupost total per a tot tipus de document bibliogràfic. El pressupost per a documents s'incrementarà a mesura que s'incrementi el preu del llibre.
- B. Per a centres penitenciaris amb una població inferior a 500 interns, el pressupost anual mínim hauria de ser suficient per reemplaçar el 10 % de la col·lecció.
- 7.6 El pressupost per a la col·lecció inicial de les biblioteques noves hauria de ser suficient per establir, com a mínim, el 50 % de la col·lecció completa. Al llarg dels quatre (4) anys següents, els pressupostos anuals haurien de permetre assolir una col·lecció completa en un termini de cinc (5) anys.

8 Materials bibliotecaris

- 8.1 La col·lecció de la biblioteca hauria d'incloure material imprès i en altres suports per cobrir les necessitats d'informació, d'educació, culturals, de lleure i de rehabilitació de la població reclosa. La col·lecció hauria d'incloure una àmplia varietat de material actual imprès i no imprès similar al que es pot trobar en una biblioteca pública o escolar.
- 8.2 La col·lecció de la biblioteca s'hauria d'actualitzar de manera regular amb noves adquisicions seleccionades pels bibliotecaris professionals. La política d'adquisicions es pot augmentar amb donacions sempre que els títols donats s'adeqüin a les necessitats de la biblioteca.

- 8.3 El préstec interbibliotecari hauria de servir com a complement de la col·lecció de la biblioteca i no com una alternativa al pla de desenvolupament de la col·lecció.
- 8.4 La col·lecció de la biblioteca hauria de ser gestionada i mantinguda segons les normes professionals, hauria de ser difosa de manera eficaç i promoguda activament.
- 8.5 Els materials haurien de ser seleccionats d'acord amb una política de gestió de la col·lecció basada en la composició demogràfica de la població de la presó. La política de gestió de la col·lecció hauria d'establir de manera clara que no s'aplicarà cap mena de censura en la selecció del material, llevat dels casos en què es tingui constància que un títol o exemplar individual pot comportar un perill per a la seguretat de la presó. La política de gestió de la col·lecció tindrà en compte:
- La composició ètnica/cultural, les edats, els nivells de lectura, els coneixements educatius previs i les llengües de la població reclosa.
 - La necessitat de materials útils per preparar el retorn dels interns a la societat, inclosa la informació sobre recursos de la comunitat i grups de suport, les oportunitats de feina i habitatge, d'educació i les opcions de formació laboral.
 - La necessitat d'obres de referència i altres materials de suport als programes que ofereix la institució (tractament de drogues i alcohol, gestió de la còlera, paternitat, alfabetització, art i música, etc.).
 - Un procediment per recomanar títols i per gestionar peticions amb vista a eliminar títols de la col·lecció.
 - Procediments per esporgar materials antiquats i innecessaris per a la col·lecció.
 - Un procediment per a la gestió de les donacions.
- 8.6 Els criteris de selecció haurien d'incloure, sense estar-hi limitats:
- adequació de la matèria i de l'estil als usuaris
 - adequació als interessos i a les necessitats dels interns
 - estar al dia de les crítiques, de les ressenyes i de l'opinió pública
 - importància artística, social, científica o cultural
 - objectivitat
 - adequació del suport per a l'ús de la biblioteca
 - adequació al fons de la biblioteca i a les matèries cobertes
 - cost
- 8.7 La biblioteca hauria de procurar desenvolupar una col·lecció equilibrada que representi un ampli ventall d'idees i de punts de vista. Els criteris exposats a l'apartat 8.6 no haurien de ser emprats per excloure materials concrets que poden ser impopulars per a certs grups de població.
- 8.8 Els donatius haurien de ser objecte dels mateixos criteris de selecció que els materials adquirits.
- 8.9 La col·lecció de la biblioteca hauria d'incloure els tipus de materials següents (en la llengua del país i en altres llengües si és necessari):
- obres de referència general
 - ficció, incloent-hi un ampli ventall de gèneres (romàntiques, misteri, crim, ciència-ficció, fantasia, terror, etc.)
 - biografies
 - no-ficció, cobrint les àrees temàtiques de la classificació Dewey, amb un èmfasi especial en obres d'autoajuda, habilitats personals i relacions personals
 - obres jurídiques (per cobrir les necessitats d'informació, així com els requeriments legals)
 - poesia (molt popular a les presons)
 - còmics i novel·les il·lustrades (tant per als que s'inicien en la lectura com per als lectors avançats que en són entusiastes)

- materials d'autoaprenentatge (per donar suport a l'ensenyament a distància / per correspondència i a la formació continuada)
- materials de lectura fàcil (per a usuaris amb problemes de lectura i per a persones amb llengües diferents de la pròpia del país)
- llibres de lletra gran (per a persones amb problemes visuals)
- *àudio-llibres* (per a tot tipus d'usuari i per als que tinguin problemes visuals i de lectura)
- materials audiovisual, multimèdia i programes d'ordinador (sempre que l'equipament estigui disponible)
- informació sobre la comunitat (fullets, directoris, manuals, etc. per planificar la posada en llibertat i per cercar feina)
- materials per a l'alfabetització i el càlcul (per millorar la lectura, l'escriptura i les capacitats matemàtiques)
- trencaclosques i jocs (per a l'educació i el lleure)
- revistes (d'interès general i especialitzades —per a tots els usuaris)
- diaris (per a tots els interns —per poder estar informats dels esdeveniments internacionals i locals, i per estar connectats amb la comunitat)

8.10 S'hauria de disposar d'un nombre suficient de materials en suports alternatius que cobrissin les necessitats dels interns que no poden fer un ús normal de les publicacions en paper (incloses les persones amb discapacitats físiques i cognitives, i les que pateixen discapacitats de lectura i d'aprenentatge). Aquests materials poden oferir-se per mitjà de serveis de préstec interbibliotecari.

8.11 El nombre de documents que formen una col·lecció mínimament “adequada” variarà segons diversos factors, com ara el nombre d'interns, els nivells de seguretat, el nombre de biblioteques modulars, la durada mitjana de les condemnes, l'existència de programes de treball i d'educació, el nombre de visites a la biblioteca per setmana i l'abast dels programes i les activitats oferts a la biblioteca. Tenint sempre presents aquests factors, com a criteri general, es recomana que un servei de biblioteca complet disposi d'un mínim dels materials següents (els exemplars que tinguin més demanda hauran d'estar disponibles en diverses còpies):

LLIBRES:	una col·lecció de 2.000 títols o deu (10) títols per intern (el nombre més gran dels dos)
REVISTES:	una col·lecció mínima de vint (20) títols o una subscripció per cada vint (20) interns (el nombre més gran dels dos)
DIARIS:	diaris locals, nacionals i internacionals —el nombre s'establirà en funció dels països o les regions geogràfiques representats per la població penitenciària
MATERIALS AUDIOVISUALS, MULTIMÈDIA I PROGRAMES D'ORDINADOR:	Una quantitat suficient per cobrir les necessitats bàsiques i donar suport continu als programes de la presó. Si cal material addicional, hauria d'oferir-se per mitjà del servei de préstec interbibliotecari, dels consorcis regionals i de les col·leccions nacionals.

8.12 Tots els materials de la biblioteca haurien de ser classificats i catalogats segons les normes nacionals i/o internacionals. Si és possible accedir a bases de dades bibliogràfiques, les dades catalogràfiques s'haurien de capturar d'aquestes fonts, i prescindir de la necessitat de la catalogació original.

- 8.13 Els materials de la biblioteca haurien d'estar en bon estat, haurien de ser etiquetats amb signatures i organitzats per a un accés obert i fàcil.
- 8.14 És molt recomanable disposar d'un catàleg i d'un sistema de préstec automatitzat, per tal d'augmentar les possibilitats de cerca, gestionar la col·lecció i donar compte de l'ús que se'n faci.

9 Serveis i programes

- 9.1 L'abast i el nivell dels serveis que la biblioteca ofereix als interns haurien de basar-se en un perfil demogràfic de la població de la presó i en el pla de la biblioteca a llarg termini (vegeu l'apartat 2.4). Els serveis als usuaris haurien d'incloure, sense estar-hi limitats:
- Servei de consulta i d'informació amb els materials de la biblioteca i, en els casos en què sigui possible, amb recursos d'Internet —per cobrir les necessitats de fets i dades dels usuaris.
 - Servei d'orientació a la lectura —per recomanar als usuaris exemplars del seu interès i apropiats als seus nivells de lectura.
 - Formació periòdica sobre la biblioteca i com fer-ne ús.
 - Préstec interbibliotecari —per accedir a les col·leccions d'altres biblioteques mitjançant la participació en sistemes regionals i estatals, xarxes o altres relacions cooperatives.
 - Materials especials per a usuaris amb discapacitats (per exemple, materials de la biblioteca nacional per a cecs, grups de suport als discapacitats, etc.).
- 9.2 La biblioteca hauria d'oferir als interns que es troben en unitats d'accés restringit serveis equiparables als que s'ofereixen a la població en general (vegeu, també, els apartats 3.4 i 3.5).
- 9.3 La biblioteca hauria d'organitzar i donar suport a les activitats i als programes que tenen per objectiu la promoció de la lectura, l'alfabetització i la cultura. Aquests programes ofereixen l'oportunitat de fer un ús creatiu del temps i millorar la qualitat de vida. A més a més, enforteixen les capacitats socials i milloren l'autoestima. Les autoritats penitenciàries haurien de ser conscients que els interns que participen en activitats productives és més probable que causin menys problemes i disturbis. Són exemples de programes bibliotecaris interessants i de rellevància:
- lectures d'autors
 - clubs de lectura
 - concursos literaris i de fets que utilitzin els recursos de la biblioteca.
 - tallers d'escriptura creativa
 - programes musicals
 - tallers d'art
 - suport a l'alfabetització
 - concursos de lectura lletrejada
 - celebració d'efemèrides festives i culturals
 - activitats orientades a ajudar els interns perquè trobin feina

No totes aquestes activitats poden ser adequades per a tots els tipus de presó. Els actes que es duiguin a terme a la biblioteca hauran de ser compatibles amb la missió general de la presó i hauran de ser aprovats per l'administració.

10 Comunicació i màrqueting

- 10.1 El personal de la biblioteca hauria de mantenir vies obertes de comunicació amb els usuaris de la biblioteca i acceptar suggeriments. Es recomana l'elaboració regular d'enquestes de satisfacció dels usuaris. La credibilitat de la biblioteca resultarà molt millorada si els suggeriments dels usuaris són aplicats amb

rapidesa.

- 10.2 S'haurien de fer esforços extres per comunicar-se amb les persones de llengües estrangeres, ja que aquests interns poden tenir dificultats a l'hora de participar en programes educatius i penitenciaris.
- 10.3 El personal de la biblioteca hauria d'adreçar-se a altres departaments del centre per oferir el seu suport i els seus recursos. El personal bibliotecari pot millorar la importància de la biblioteca a ulls de l'administrador si participa en programes multidisciplinaris, comitès assessors i projectes especials. S'hauria d'encoratjar el personal d'educació i tractament a realitzar a la biblioteca classes i treballs en grup amb els interns.
- 10.4 Es recomana tenir un comitè assessor de la biblioteca de presó amb la representació d'un ventall ampli dels departaments de la presó, així com de grups d'interns. Els membres d'aquest comitè poden actuar com a defensors de la biblioteca i poden ser molt útils al personal de la biblioteca a l'hora de saber l'opinió dels usuaris sobre la biblioteca.
- 10.5 Els bibliotecaris de presó acostumen a sentir-se aïllats en els seus llocs de treball i privats d'un contacte regular amb els seus col·legues professionals de l'exterior. Aquest aïllament pot trencar-se mitjançant la participació en xarxes professionals i en llistes de discussió a Internet, la subscripció a butlletins d'informació, l'assistència a conferències i jornades professionals, la contribució a la bibliografia professional, i l'acolliment en pràctiques d'estudiants universitaris de Biblioteconomia.
- 10.6 El personal de la biblioteca pot promoure l'ús de la biblioteca i de la seva col·lecció de moltes maneres. Aquestes maneres de captar usuaris de la biblioteca poden incloure tant la publicació i difusió àmplia d'un fullet en color sobre la biblioteca com la participació del personal de la biblioteca en l'orientació dels nous interns.
- 10.7 A més a més de fomentar les activitats a la biblioteca (vegeu l'apartat 9.3), el personal i els interns que hi treballen poden elaborar:
 - bibliografies temàtiques
 - llistes de noves adquisicions
 - guies temàtiques i punts de llibres
 - exposicions de llibres i d'obres d'art
- 10.8 La biblioteca també pot augmentar el nombre de visites a la biblioteca i esdevenir el punt de distribució central de les publicacions dels serveis socials de la comunitat i punt de referència per a les organitzacions de suport externes.

Glossari

Aquest document utilitza les paraules i les frases següents tal com es defineixen i en el context descrit a continuació:

Accés: llibertat i possibilitat d'obtenir i fer ús de la informació, i dels materials i serveis de la biblioteca.

Agència: institució o sistema públic o privat que ofereix serveis bibliotecaris a persones que estan empresonades de manera legal.

Aïllament: separació física dels interns per a la protecció del personal i de la resta d'interns, per a la seguretat del centre o per motius disciplinaris.

Autoritat penitenciària: departament d'un govern nacional o local encarregat de l'administració dels establiments penitenciaris.

Biblioteca modular: biblioteca auxiliar o filial ubicada dins del centre penitenciari, supervisada pel personal de la biblioteca central. Més petita que la biblioteca central, sovint està localitzada en àrees d'accés restringit (per exemple, un mòdul de cel·les, un departament especial d'aïllament, una escola o una infermeria).

Libres o publicacions en lletra gran: material imprès amb lletra de catorze³ punts o superior.

Presó: qualsevol institució o establiment on les persones estan detingudes o empresonades. També es coneix com a *centre penitenciari* o *institució penitenciària*.

Usuari: individu que utilitza la biblioteca.

Bibliografia

Biblioteques de presó: normes, recomanacions i bibliografia més destacada, 1990–2005

ABM-Utvikling (2005). *Biblioteket: det normale rommet I fengslet*. (skrift #14). Oslo: ABM. <http://www.abm-utvikling.no/publisert/ABM-skrift/2005/fengselsbibliotek_web.pdf>.

American Association of Law Libraries. Contemporary Social Problems and Special Interest Section (1996). *Recommended collections for prison and other institution law libraries*. (Rev. ed.). Chicago, IL: American Association of Law Libraries.

American Association of Law Libraries. Standing Committee on Law Library Service to Institution Residents (1991). *Correctional facility law libraries: an A to Z resource guide*. Laurel, MD: American Correctional Association.

American Correctional Association (1991). *Standards for adult local detention facilities*. (3rd ed.). College Park, MD: American Correctional Association.

American Correctional Association (2003). *Standards for adult correctional institutions*. (4th ed.). Lanham, MD: American Correctional Association.

Anderson, W. (1991). "The evolution of library and information services for special groups: the role of performance review and the user". *IFLA journal*, vol. 17, no. 2, p. 135–141.

Arlt, J. (1999). "Neue Wege für die Brandenburger Gefangnisbibliotheken". *Buch und bibliothek*, vol. 51, no. 7/8), p. 494–496.

Association of Specialized and Cooperative Library Agencies (1992). *Library standards for adult correctional institutions, 1992*. Chicago, IL: American Library Association.

Association of Specialized and Cooperative Library Agencies (1999). *Library standards for juvenile correctional facilities*. Chicago, IL: American Library Association.

Australian Library and Information Association (1990). *Australian prison libraries: minimum standard guidelines*. Canberra, Australia: Australian Library and Information Association.

"Bibliotek innanför murarna" (2002). *Biblioteksbladet*, vol. 87, no. 2, p. 2–11.

Bowden, T. S. (2003). "A snapshot of state prison libraries with a focus on technology". *Behavioral and social*

sciences librarian, vol. 21, no. 2, p. 1–12.

Buck, D.; Ingham, D.; Valentine, P.; Thompson, M.; Jones, P.; Darbishire, B. (1992). *Prison libraries in Norfolk: a review*. Norwich: Norwich City Collage Library.

Contini, C. (2003). *Biblioteche scatenate: biblioteca, carcere e territorio*. Atti del convegno nazionale, Sassari, Camera di commercio, 28–29 marzo 2003. Rome: Associazione italiana biblioteche (AIB), Sezione Sardegna.

Costanzo, E.; Montechi, G. (2002). *Liberi di leggere: lettura, biblioteche carcerarie, territorio*. Atti del Convegno, Rozzano (MI). Centro culturale Cascina Grande, 11 maggio 2001. Rome: Associazione italiana biblioteche (AIB).

Council of Europe (1990). *Education in prison*. Strasbourg, GR: Council of Europe. (p. 41–44, Recommendation No. R (89) 12 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 13 October 1989 and explanatory memorandum).

Council of Europe (1990). *Final activity report on prison education*. Strasbourg, GR: Council of Europe.

Crowell, J. R. (1996). *Correctional law libraries: operations, standards and case law*. Littleton, CO: F. B. Rothman.

Curry, A.; Wolf, K.; Boutilier, S.; Chan, H. (2003). “Canadian federal prison libraries: a national survey”. *Journal of librarianship and information science*, vol. 35, no. 3, p. 141–152.

Darby, L. T. (2004). “Libraries in the american penal system”. *Rural libraries*, vol. 24, no. 2, p. 7–20.

De Carolis, E. (2000). “Diritto di lettura: l’esperienza della biblioteca carceraria”. *Bollettino AIB*, vol. 40, num. 3, p. 347–363.

Desmond, Y. (1991). “Recreation and education: a combined approach in Wheatfield Place of Detention, Dublin”. *An Leabharlann*, vol. 7, no. 4, p. 127–135.

Fabiani, J.-L.; Soldini, F. (1995). *Lire en prison: une étude sociologique*. Paris: Bibliothèque publique d’information.

Fédération Française pour la Coopération des Bibliothèques (FFCBmld), Coopération des bibliothèques en Aquitaine (CBA) (1997). *Bibliothèque & lecture en prison: guide à l’usage du détenu auxiliaire de bibliothèque*. Paris.

Fédération Française pour la Coopération des Bibliothèques (FFCBmld) (2004). *Les actions culturelles et artistiques en milieu pénitentiaire*. Paris.

Fernández, C. M. (1991). “Servicios bibliotecarios en las cárceles de Barcelona y provincia”. *Boletín de la asociación andaluza de bibliotecarios*, vol. 7, núm. 23, p. 15–28.

Flageat, M. C. (1998). “Un exemple d’intervention de bibliothécaires en prison: la maison d’arrêt des Yvelines”. *Bulletin d’informations de l’Association des Bibliothécaires Français*, num.181, p. 36–40.

Franzén, Gunilla (1996). *Det svenska fengelsebiblioteket*. Eskilstuna, Sweden: Eskilstuna stads – och länsbibliotek,

Fridriksdottir, B. (1995). “Bokasafnspjonusta fyrir fanga a Islandi”. *Bokasafnid*, no.19, p. 91–92.

Galler, A. M.; Locke, J. (1991). “L’état des bibliothèques dans les pénitenciers fédéraux du Québec”. *Argus*, vol.

20, num. 1, p. 27–33.

Golay, A. (1990). “Une bibliothèque ordinaire dans un cadre extraordinaire: la bibliothèque de la Prison de Champ-Dollon (Genève)”. *ArbiDo-Revue*, vol. 5, num. 3, p. 84–89.

Great Britain. Standing Committee on Prison Libraries [1991–1993]. *Prison libraries: roles and responsibilities*. [London]: Home Office, HM Prison Service.

Hugo, N. (1996). “Library services to prisoners in South Africa: their contribution towards rehabilitation and improving the quality of inmates’ lives”. *KWAZNAPLIS*, vol. 2, no. 3, p. 3–6.

IFLA/UNESCO public library manifesto (1995). The Hague: IFLA.

International Book Committee; International Publishers Association (1994). *Charter for the reader*. Geneva: UNESCO.

Irvall, B.; Nielsen, G. S. (2005). “Access to libraries for persons with disabilities”. (*IFLA Professional Report*, no. 89). The Hague: IFLA.). <<http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-89e.pdf>>.

Janos, J. (2003). “Prison libraries”. *KNIZNICA*, vol. 4, no. 5, p. 235–239.

Jones, M. D. (1994). “Information Needs of African Americans in the Prison System”. In E. J. Josey (ed.), *The Black librarian in America revisited*. Metuchen, NJ: Scarecrow Press.

Kaiser, F. E. (Ed.) (1992). *Guidelines for library services to prisoners*. (*IFLA Professional Report*, no. 34). The Hague: IFLA.

Kaiser, F. E. (1993). “De bibliotheek achter tralies: bibliotheekwerk in gevangenis, huizen van bewaring, inrichtingen voor ter beschikking gestelden en jeugdinstellingen”. *Open*, vol. 25, no. 3, p. 94–100.

Kaiser, F. E. (1993). “Guidelines for library services to prisons”. *IFLA journal*, vol. 19, no. 1, p. 67–73.

Kaiser, F. E. (ed.). (1993). *Pautas para servicios bibliotecarios para prisioneros*. (*IFLA Professional Report*, no. 37). The Hague: IFLA.

Kaiser, F. E. (ed.). (1995). *Guidelines for library services to prisoners*. (2nd rev. ed.). (*IFLA Professional Report*, no. 46). The Hague: IFLA.

Kaiser, F. E. (ed.). (1995). *Richtlinien zur Bibliotheksversorgung von Häftlingen*. (*IFLA Professional Report*, no. 47). The Hague: IFLA.

Lehmann, V. (2000). “Prison librarians needed: a challenging career for those with the right professional and human skills”. *IFLA journal*, vol. 26, no. 2, p. 123–128. <<http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/046-132e.htm>>.

Lehmann, V. (2000). “The Prison library: a vital link to education, rehabilitation, and recreation”. *Education libraries*, vol. 24, no. 1, p. 5–10.

Lehmann, V. (2003). “Planning and implementing prison libraries: strategies and resources”. *IFLA journal*, vol. 29, no. 4, p. 301–307. <http://www.ifla.org/IV/ifla69/papers/175-E_Lehmann.pdf>.

The Library Association. Prison Libraries Group. (1997). *Guidelines for prison libraries* (2nd ed.). London: Library Association.

Lieber, C.; Chavigny, D. (2005). *Les bibliothèques des établissements pénitentiaires. Rapport au Ministre de la culture et de la communication*. France. <<http://www.culture.gouv.fr/culture/actualites/index-rapports.htm>>.

Liggett, J. M. (1996). "Survey of Ohio's prison libraries". *Journal of interlibrary loan, document delivery and information supply*, vol. 7, no. 1, p. 31–45.

Lire & écrire en prison: La Presse: colloque, Bordeaux, 8 octobre 1993 (1995). Bordeaux: Coopération des bibliothèques en Aquitaine.

Lithgow, S.; Hepworth, J. B. (1993). "Performance measurement in prison libraries: Research methods, problems and perspectives". *Journal of librarianship and information science*, vol. 25, no. 2, p. 61–69.

Lucas, L. (1990). "Educating prison librarians". *Journal of education for library and information science*, vol. 30, no. 3, p. 218–225.

Nyeng, P. (1998). "Library days behind bars". *Scandinavian public library quarterly*, vol. 31, no. 1, p. 8–11.

Ostlie, Jan-Erik (1999). "Verdens beste fengselsbibliotek" [*Bok og bibliotek*, vol. 66, no. 1, p. 15–17].

Peschers, G. (1999). "Weiterentwicklung der Bibliotheksarbeit im Justizvollzug in NRW". *Buch und bibliothek*, vol. 51, no. 4, p. 254–256.

Peschers, G. (2003). "Bibliotheksarbeit im Justizvollzug in Deutschland am Beispiel Nordrhein-Westfalens: Gefangenenbibliotheken als Portale begrenzter Freiheit zur sinnvollen Freizeitgestaltung für Inhaftierte". WLIC 2003. <<http://www.ifla.org/IV/ifla69/papers/023g-Peschers.pdf>>.

Peschers, G.; Skopp, K. J. (1994). "Nordrhein-Westfalen: Bibliotheksarbeit im Strafvollzug". *Buch und bibliothek*, vol. 46, no. 3, p. 256–262.

Revelli, C. (1996). "Biblioteche carcerarie". *Biblioteche oggi*, vol. 14, num. 7, p. 42–46.

Rubin, R. J.; Suvak, D. (eds.) (1995). *Libraries Inside: a practical guide for prison librarians*. Jefferson, NC: McFarland.

Suvak, D. "The prison community".
Rubin, R. J. "The planning process".
Souza, S. "The professional staff".
Mallinger, S. M. "The inmate staff".
Reese, D. "Collection development".
Rubin, R. J.; Suvak, D. "Services".
Pitts, N. "Programs".
Piascik, A. "Literacy".
Suvak, D. "Budgeting".
Brown, T. "The facility and equipment".
Lehmann, V. "Automation".
Ihrig, J. "Providing legal access".

Ruebens, G.; Jacobs, R. (1999). "Gevangenisbibliotheken: een pilotproject in Brugge". *Bibliotheek en Archiefgids*, vol. 75, no. 1, p. 33–45.

A Sentence to read: A review of library services to penal establishments in Nottinghamshire (1990). Nottingham, England: Nottingham County Council.

- Stearns, R. M. (2004). "The prison library: an issue for corrections, or a correct solution for its issues?". *Behavioral & social sciences librarian*, vol. 23, no. 1, p. 49–80.
- Stevens, T.; Usherwood, B. (1995). "The development of the prison library and its role within the models of rehabilitation". *Howard journal of criminal justice*, vol. 34, no. 1, p. 45–63.
- Tabet, C. (2004). *La bibliothèque hors les murs*. Paris: Cercle de la librairie.
- United Nations standard minimal rules for the treatment of prisoners* (1995). New York: United Nations.
- Vogel, B. (1995). *Down for the count: a prison library handbook*. Metuchen, NJ: Scarecrow Press.
- Vreeburg, K. (1996). "Filiaal zonder collectives: penitentiare inrichting besteedt bibliotheekwerk uit aan OB Lelystad" [*Bibliotheek en Samenleving*, vol. 24, no. 3, p. 15–20].
- Werner's manual for prison law libraries* (2004). R. Trammell (ed.). 3rd ed. (*American Association of Law Libraries publications series*, no. 69). Buffalo, NY: Wm. S. Hein.
- Westwood, K. (1998) "Meaningful access to the courts and law libraries: Where are we now?". *Law library journal*, vol. 90, no. 2, p. 193–207.
- Wilhelmus, D. W. (1999). "A new emphasis for correctional facilities' libraries: collage programs in prison systems". *The journal of academic librarianship*, vol. 25, no. 2, p. 114–120.
- Womboh, B. S. H. (1991). "Nigerian prison library services: Status and needs". *Focus on international & comparative librarianship*, vol. 22, no. 1, p. 10–15.
- Womboh, B. S. H. (1995). "Research summary: an assessment of Nigerian prison libraries". *Third world libraries*, vol. 5, no. 2, p. 74–75.
- Yamaguchi, A. (2002). "Books for prisoners". *Toshokan Zasshi (The library journal)*, no. 96, p. 761–763.

Notes

¹ Text original: V. Lehmann; J. Locke, *Guidelines for library services to prisoners*. 3d Edition *IFLA Professional Reports*, 92, 2005 (<<http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-92.pdf>>). La traducció s'ha fet amb el permís de l'IFLA.

² Nota del traductor: en la versió original no existeix l'apartat 6.6.

³ Nota del traductor: en la versió original consta erròniament com a mida de lletra quatre punts. Rectificació confirmada per Vibeke Lehmann en un missatge electrònic l'1 de juny de 2006.